

deklaracije Slovenskoga saveza iz 1942; Dokument o osnivanju Slovenskog saveza za narodno oslobođenje od travnja 1942; Nacrt pravila Slovenskog saveza; Projekt prijedloga sporazuma s Osvobodilnom frontom te s tim u vezi prijedlozi Saveza jugoslavenskoj vladi i upute slovenskim članovima Vlade te Slovenskom narodnom odboru u Londonu; Protest zbog zasjedanja AVNOJ-a i osnivanja NKOJ-a, upućen u prosincu 1943. izbjegličkoj vladi preseljenoj u Kairo. Na kraju ovoga poglavlja je integralni referat dr. Črtomira Nagodea pod naslovom *Naše granice*, što ga je Mačkovšek poslao u Švicarsku u svibnju 1943. U bilješkama autorica žali što ovom tekstu nisu priloženi zemljovid. S obzirom na aktualno pitanje granica Slovenije i Hrvatske, bilo bi zanimljivo vidjeti kakvo su rješenje predlagali prije pedesetak godina.

Kao što je već na početku rečeno, iako je objavljivanje ove građe najviše vezano za Sloveniju i Slovence, jednako je zanimljivo i nama kao svojevrsan obrazac političkih događanja prije, u tijeku i osobito nakon II. svjetskog rata. Možda je sazrelo vrijeme da se slična građa obradi i objavi u Hrvatskoj, jer i naša suvremena povijest poznaje previše "Mačkovšeka".

Nikolina Krtalić

SODOBNI ARHIVI '95 (MODERN ARCHIVES '95), XVII. Savjetovanje o stručnim i tehničkim problemima u arhivima, Maribor, ožujak 1995, 193 str. (10 str. sažetaka)

Časopis izdaje Međunarodni institut arhivskih znanosti pri Pokrajinskom arhivu Maribor, a uređuje ga Peter Pavel Klasinc, ravnatelj ovoga arhiva. Zanimljivo je da je tiskanje omogućeno novčanom potporom radne organizacije PRIMAT iz Maribora, ali i reklamnim oglasima raznih poduzeća, što se objavljuju u časopisu. Časopis su kompjutorski obradili i pripremili za tisak djelatnici Pokrajinskog arhiva Maribor i dobro je grafički opremljen.

Broj što ga prikazujemo gotovo u cijelosti je posvećen temama XVII. Savjetovanja o stručnim i tehničkim pitanjima u arhivima, održanog od 27. do 28. ožujka 1995. u Radencima, a tek dvadesetak stranica (161-178) donosi 4 članka iz arhivske teorije i prakse. Opseg ovoga broja je 183 stranice (uključujući i sadržaj) te 10 dodatnih stranica sažetaka svih članaka na slovenskom i engleskom jeziku u obliku kartica. Dva su od tih sažetaka na hrvatskom, a tri na njemačkom jeziku, jer su i članci objavljeni na tim jezicima, budući su referate održali i gosti iz Austrije, Njemačke, Bosne i Hercegovine te Hrvatske.

Uvodni tekst je ujedno i uvodni referat što ga je na Savjetovanju održao Peter Pavel Klasinc pod naslovom *EPPUR SI MUOVE - Ipak se kreće (5-9)*. Spominjući

dosadašnja savjetovanja koja su prolazila kroz razne faze, od pozitivnih do kriza izazvanih raznim utjecajima, izrazio je misao o njihovoj konačnoj zrelosti, otvarajući ovo XVII. Savjetovanje. Posljednjih godina pojačana je suradnja s kolegama kako susjednih tako i drugih zemalja i na taj način razmijenjena iskustva o aktualnim problemima arhivske struke. Naglasio je svrhu ovih savjetovanja, namijenjenih prije svega arhivskim stručnjacima zaposlenima u profesionalnim arhivskim ustanovama, ali također i onima koji u raznim poduzećima vode brigu o sređivanju i čuvanju arhivskog i registraturnog gradiva. Problemi nastajanja arhivskoga i dokumentarnoga gradiva bili su na dosadašnjim savjetovanjima donekle zanemareni, ali uvijek je postojala svijest o tome da samo dobro organizirane arhivske službe u poduzećima, dakle kod stvaratelja ovoga gradiva, mogu biti preduvjet za onaj viši stupanj – sređivanje gradiva u arhivima. Ne radi se samo o njegovom preuzimanju, već prije svega o čuvanju i sređivanju, o zamjeni tehničke opreme, o izradi obavijesnih pomagala itd., dakle, o svim onim stručnim mjerama što ih arhivskim stručnjacima nalaže zakon, bez obzira na to gdje su zaposleni.

Plod dosadašnjih savjetovanja svakako su i stručni radovi objavljivani u časopisu *Arhivi*, kasnije *Sodobni arhivi*, sa sažecima na stranim jezicima, što ih čini zanimljivima i za strane stručnjake. Zanimljivo je da su časopis s referatima uvijek objavljivali prije savjetovanja, što je omogućavalo kraća izlaganja i diskusije, jer su sudionici već poznavali tematiku savjetovanja.

Osim arhivista, pozdravljeno je i prisustvo drugih stručnjaka iz različitih institucija, koji su svojim radovima također obogatili ovo savjetovanje. Autor uvodnog članka nije zaboravio naglasiti kako je Pokrajinski arhiv Maribor, osnovan prije 62 godine, bio pokretač većine savjetovanja, kao i njegovu međunarodnu ulogu.

Posljednje godine donijele su i novu samostalnu državu Sloveniju te veći broj novih zakona, primjenom kojih se može očekivati i napredak na razini struke. Sve to daje pravo značenje naslovu uvodnog referata – *Ipak se kreće*.

U svojem izlaganju P.P. Klasinc nije zanemario ni probleme Pokrajinskog arhiva Maribor, slične problemima većine arhivskih ustanova na ovim našim prostorima. Smještaj građe na više različitih lokacija, priljev sve većih količina arhivskoga gradiva posljednjih godina i nemogućnost da se ono trajno sačuva poštujući sve zahtjeve suvremene zaštite – sve su to i naši problemi. Autor upozorava na sve veće količine nekonvencionalnoga gradiva na medijima poput mikrofilmova, gramofonskih ploča, magnetskih traka i diskova, sve do optičkih diskova kao najnovijih, što zahtijeva uvođenje informatike u arhive te uključivanje u razne računalske komunikacijske sustave. Na tom polju Pokrajinski arhiv Maribor pokazuje veliki uspjeh i rezultate. Od ostalih aktivnosti ovoga arhiva, veoma je značajna njegova uloga u

osnivanju Međunarodnog instituta arhivskih znanosti, koji ove godine bilježi desetu obljetnicu postojanja.

U članku *Uređen sustav preventivne zaštite arhivskoga gradiva* (10–16), autorice Nade Čučnik-Majcen, umirovljene ravnateljice Centralne tehničke knjižnice u Ljubljani, govori se o potrebi da svaka ustanova što čuva pisano gradivo, izgradi i sustav preventivne zaštite, kako bi vrijedno pisano gradivo – našu kulturnu baštinu – sačuvali za buduće naraštaje. Da bi se to ostvarilo na najbolji način, za sve one koji se bave pisanim gradivom i sudjeluju na bilo koji način u izradi mjera zaštite, moraju se svakako organizirati i povremena selektivna osposobljavanja za te poslove. Školovani stručnjaci preduvjet su i za bolju zaštitu pisane građe. Oni moraju osigurati dostupnost gradiva korisnicima, ali vodeći pri tome računa da se ono ne oštećuje te o njegovoj zaštiti. Svima su znane teškoće u osiguravanju sredstava na razini kulturnih ustanova – ni Hrvatska nema bitno drugačije probleme, ali zbog toga je također nužno planiranje, jer i sustavi zaštite ovise o materijalnim mogućnostima pojedine ustanove. Po autoričnim riječima, sustav zaštite obično obuhvaća preventivnu zaštitu (čuvanje i održavanje), način korištenja gradiva i odabir gradiva koje treba konzervirati. Programi zaštite moraju također biti u skladu s međunarodnim preporukama i standardima, a slično je i sa školovanjem djelatnika. Autorica nadalje obrađuje probleme preventivnih mjera (održavanje određene temperature i vlažnosti u spremišnim prostorima), preventivnog postupanja s gradivom pri korištenju (brižno listanje, čiste ruke, sprečavanje doticaja s hranom, sokovima, kavom i sl., izbjegavanje korištenja ljepljivih traka, metalnih spojnica), neposredne zaštite (ovo je zadaća knjižničara, arhivista i drugih koji štite povjereno im gradivo od fizičkog oštećivanja kako u spremištu, tako i na putu do korisnika) te preventivnog održavanja (to se prije svega odnosi na spremišne prostore koje treba čistiti od prašine i organskih tvari koje mogu izazvati pojavu plijesni ili drugih štetočina). Na kraju, autorica zaključuje da ovakav uređen sustav mora sadržavati i program za sprečavanje nesreća, s predviđenim mjerama za slučaj požara, poplave, rata, prirodnih katastrofa i krađe.

Za djelatnike koji se bave konzervacijom i restauracijom zanimljiv je članak autorica Mete Černić-Letnar iz Instituta za celulozu i papir i Jedert Vodopivec iz Arhiva Republike Slovenije pod naslovom *Upotreba trajnog papira – stanje u Sloveniji i u svijetu* (17–29). Autorice su uočile da je korištenjem postupka masovne neutralizacije (*mass conservation*) spašena ogromna količina arhivskoga gradiva i knjiga te da je bitno da se u budućnosti koristi papir dugoga životnog vijeka. Tijekom istraživanja mehanizama starenja papira, završenog 1994. u Institutu za celulozu i papir te trajnosti i otpornosti papira, ustanovljen je prije svega utjecaj djelovanja unutrašnjih čimbenika, dakle sastava obrađivanog papira. Ispitivani su siroviniski sastav papira i tehnologija izrade, vrste površinski obrađenih papira, kemijska posto-

janost, kiselost (pH vrijednost), mehanička i optička otpornost itd. Dio tih ispitivanja ilustriran je tablicama i grafičkim prikazima, što ovome članku daje dodatnu vrijednost. Na osnovi rezultata svih ovih ispitivanja papira u procesu umjetnog starenja, autorice su zaključile koji to čimbenici omogućuju trajnije očuvanje papira, a što potvrđuju i svjetska ispitivanja. Tako je za one vrste grafičkog papira i papira za opću upotrebu, čija trajnost ne treba biti duža od deset godina, bolje koristiti vlakna visoke iskoristljivosti, drvena vlakna te reciklirana vlakna neodređenog izvora. Za tiskano i pisano gradivo trajne vrijednosti, nužno je upotrijebiti najbolje tkanine pri izradi u neutralnoj sredini bez prisustva optičkih bjelila, uz dodatak kalcijevog karbonata, kako to određuje i Standard ISO/DOS 9706/92. Uz članak je navedena i opsežna literatura, što je od velike pomoći svim stručnjacima koji će se baviti ovom problematikom.

Članak što se također bavi problemima konzervacije, a objavljen je na njemačkom jeziku (preveden na slovenski), napisala je Ingrid Hödl, konzervator Štajerskog zemaljskog arhiva u Gracu pod naslovom *Preventivna zaštita i konzervacija u arhivima* (Präventivmassnahmen und Konservierung in Archiven). U članku se naglašava da zaštita gradiva i svi preventivni i konzervatorski zahvati duboko zadiru u organizaciju poslovanja arhiva i pretpostavljaju usku suradnju između arhivista i restauratora. Prioritet u tome svakako ima konzervacija kao preventivna zaštita, kako bi se sačuvalo arhivsko gradivo. Na taj način olakšan je posao i restauratorima, a osjetne su i uštede, jer je preventivna zaštita daleko jeftinija od restauratorskih zahvata. Zaključak autorice je da ukoliko nisu osigurani optimalni uvjeti čuvanja (primjerena spremišta i uvjeti u njima), suvišna je svaka konzervacija i restauracija oštećene građe, ako se ova opet vraća u iste neprimjerene prostore.

Srodnu temu razrađuje i članak Andreasa Ptacka, zaposlenog u specijaliziranom poduzeću Hans Neschen GmbH iz Buckeburga, pod naslovom *Nove mogućnosti konzerviranja papira* (Neue Möglichkeiten der Papierkonservierung), također objavljen na njemačkom i preveden na slovenski jezik. Poduzeće u kojem je autor zaposlen već se niz godina bavi upravo proizvodnjom visoko kvalitetnih materijala za preventivnu zaštitu, njegu, popravak i restauriranje knjiga. Osnovano još 1889, svoju je djelatnost započelo izrađujući flastere, a nakon II. svjetskog rata počinje proizvoditi i različite folije za zaštitu knjiga: filmolux, filmoplast P, sve do najsuvremenijeg filmoplasta R. Ovaj zadnji koristi se najviše za laminiranje, a pH vrijednost ljepila i nakon starenja ostaje u granicama 8–9. Kakvoća i spomenuta vrijednost pH ovoga proizvoda, upravo mu je i osigurala potvrdu (certifikat) Njemačkog saveznog instituta za ispitivanje materijala (Bundesanstalt für materialforschung und prüfung).

Članak *Rezultati sređivanja arhivskog i dokumentarnog gradiva u projektu javnih radova* (50–56), što su ga zajednički napisali Slavica Tovšak, arhivist i P.P.

Klasinc, dokazuje opravdanost ovakvih projekata u spašavanju arhivskog i registra-turnog gradiva. Projekt o kojem je riječ realizirao je Pokrajinski arhiv Maribor uz sudjelovanje Općine Maribor i Zavoda za zapošljavanje. Pod stručnim vodstvom radili su osposobljeni, ali trenutno nezaposleni ljudi, a postignuti su odlični rezultati u spašavanju i sređivanju prvenstveno gradiva poduzeća pod stečajem (njih 14 i tablično je prikazano).

Andrej Polajnar sa Strojarskog fakulteta Maribor i Erih Štefanec, zaposlen u TKO Primat Maribor, potpisuju članak *Filozofija zaštite dobara* (57–63). Polazeći prvo od nekih temeljnih razmišljanja o zaštiti ljudskih dobara (što svakako uključuje i dragocjeno arhivsko gradivo) kroz povijest, pa preko odnosa između mehaničke zaštite te motrenja i javljanja, sve do suvremenih zaštitnih sustava, autori konačno stižu do samoga pojma zaštite i zatim predlažu pravilan izbor zaštitnih uređaja. Što se tiče arhiva, najčešće je riječ o protupožarnim i protuprovalnim napravama, čija je zadaća sprečavanje ili umanjivanje šteta od požara, kao i sprečavanje i otežavanje pokušaja provala. U članku je razrađena i osnovna mehanička zaštita, što se svodi na korištenje posebnih protuprovalnih i protupožarnih ormara, blagajni, trezora, rešetaka i sl., za koje je većina zemalja usvojila i određene nacionalne standarde.

Bibliotekare u arhivima zanimat će članak Gernot Fournier pod naslovom *Priručna (službena) knjižnica Štajerskog zemaljskog arhiva* (Die Amtsbibliothek im Steiermärkischen Landesarchiv), objavljen na njemačkom i preveden na slovenski (64–68). Za razliku od znanstvenih knjižnica u arhivima, neposredna je zadaća ove specifične biblioteke opskrbljivanje svih ureda, odjela i službi štajerske zemaljske vlade literaturom/dokumentacijom potrebnom za obavljanje njihovih upravnih i ostalih poslova. Preuzimajući svu periodiku, pomagala uz zakone, stručne časopise i literaturu, godišnji prirast ove knjižnice dosiže čak 100 dužnih metara. Knjižnica čuva oko 4000 naslova (preko 20.000 svezaka), a među ostalim: zbirke tiskanih zakona (od vremena vladanja Marije Terezije do danas), stenografski zapisnici austrijske državne skupštine, više godišta časopisa o austrijskim gimnazijama (*Zeitschrift für die Österreichischen Gymnasien*) za razdoblje 1850–1918, 200 svezaka statističke dokumentacije od sredine 19. st. (*Österreichische Statistik*), popisi mjesta i topografski leksikoni, bogat fond stručnih tehničkih knjiga, zbirka presuda upravnog suda i dr. Već samo ovaj kratak popis pokazuje od kolike je koristi ova knjižnica, dostupna besplatno i drugim službama i pojedincima.

Pregled arhivske periodike u Sloveniji za posljednje 4 godine izradio je Leopold Mikec-Abveršek, arhivist i bibliotekar Pokrajinskog arhiva Maribor u članku *Slovenska arhivska periodika 1991–1994*. (69–78). Pri tome se ograničio samo na tri časopisa: *Arhivi* (1991–1993), *Sodobni arhivi* (1991–1994) te *Slovenski arhivski časopis* (1994). Priloge objavljene u ovim časopisima prikazao je podijelivši ih u tematske grupe članaka: o arhivima, arhivskoj službi te arh. teoriji i praksi, obradi i

vrednovanju arh. gradiva, informatici u arhivima, arh. zakonodavstvu, školovanju arh. djelatnika, arh. opremi, konzervaciji i restauraciji, kao i objave arhivskoga gradiva i dr. Zastupljenost pojedinih tema autor je prikazao i na posebnoj tablici.

Vrijedan prilog aktualnoj situaciji na našim prostorima predstavlja članak Matka Kovačevića *Arhivi u ratu – Iskustva Državnog arhiva Bosne i Hercegovine tokom rata 1992–1994* (79–84). Kao direktor ove matične arhivske ustanove autor je svakako najbolje upoznat i sa sudbinom cjelokupne arhivske službe te arhivskoga i registraturnog gradiva u Bosni i Hercegovini, prije svega sa stradanjima arhivskih ustanova na okupiranim prostorima i onima pod potpunom ili djelomičnom blokadom. Iskustva Državnog arhiva i arhivske službe u Bosni i Hercegovini veoma su slična iskustvima Republike Hrvatske, koja je doživjela silna razaranja tijekom ovoga rata i u kojoj je također oštećeno više arhivskih ustanova te uništena mnoga kulturna dobra. Ta iskustva mogu biti korisna samo utoliko, da poduzimamo sve preventivne mjere kako bi se izbjegla ili barem ublažila slična uništavanja kulturnih dobara u budućnosti, a to podrazumijeva standardiziranje uvjeta za izgradnju arhivskih objekata, posebno osigurana spremišta, protupožarnu zaštitu te osiguranja električnih i vodovodnih instalacija, kao i osposobljavanje djelatnika arhiva za rad i u ratnim uvjetima.

Marijan Gerdej iz Pokrajinskog arhiva Maribor napisao je članak pod naslovom *Organizacija i upravljanje arhivskim službama u poduzećima* (85–88). Nakon dugogodišnjeg arhivističkog iskustva (skoro dvadeset godina bio je zaposlen kao arhivar u jednoj radnoj organizaciji u Koruškoj), autor je s punim poznavanjem u članku prikazao razvoj ove službe i arhivsku teoriju i praksu na primjeru Koruške, naglašavajući pritom sličnost problema i u ostalim dijelovima Slovenije. Organizaciju arhivske službe u poduzećima opisao je za razdoblje 1945–1990. i od 1990. do danas. Na kraju je zaključio kako je nužno u budućnosti promijeniti način razmišljanja o organizaciji ovih službi, kako bi i one postale dio uspješnog poslovanja poduzeća.

Ivo Kosi, inženjer zaposlen u TKO Primat, u svojem članku *Spremišta – vječni problem arhiva* (89–96), nudi moguća tehnička rješenja ovoga problema korištenjem pomičnih polica što ih proizvodi Primat u programu EKONOM opreme. Tablično je prikazao usporedbu prostornih mogućnosti klasičnih polica u odnosu na ove pomične te dokazao da ove posljednje omogućuju dodatnih 80% kapaciteta, a i uštedu u cijeni od 24 do 30%. U članku su prikazani nacrti ovih polica s dimenzijama, kao i upitnik za izradu ponude EKONOM opreme, što ga je za potrebe arhiva tiskao Primat.

Članak *Mehanička zaštita od provale i požara* (97–108), zajednički je rad Eriha Štefanca, inženjera zaposlenog u TKO Primat i dr. Andreja Polajnara sa Strojarskog fakulteta u Mariboru. Obradivši prije svega razloge i ekonomičnost zaštite, prikazali

su značajke protuprovalnih i protupožarnih spremnika (i prostora) što ih proizvodi Primat. Članak je obogaćen s više fotografija na kojima su prikazani vanjski izgled i presjeci metalnih ormara, blagajni te trezorskih prostora s dimenzijama. Prikazani su rezultati pokusa o ponašanju protupožarnih spremnika u uvjetima umjetno izazvanih požara, kao i onih bačenih s visine od dva kata. Zanimljiv je prikaz namjenskih protupožarnih zaštitnih prostora za čuvanje posebno osjetljivih nositelja obavijesti kao što su diskovi, magnetske trake, mikrofilmovi i sl. Ova vrsta građe osjetljiva je na temperaturu višu od 70°C i relativnu vlagu veću od 85%, pa prostori u kojima se čuva moraju osigurati održavanje ovih vrijednosti u navedenim granicama.

Sljedećih šest članaka (109–153) obrađuje tematski slična područja: informatika, posebni nositelji obavijesti poput magnetoskopskih traka i diskova, računalski arhivi, digitalni televizijski arhivi, slikovni zapisi i sl. Tako je Marija Missoni iz Hrvatskog prirodoslovnog muzeja iz Zagreba napisala članak pod naslovom *Tehnologija elektronske informatičke opreme i potencijalni korisnici informacija i komunikacija* (109–113); Jožica Hafner, zaposlena u Dokumentaciji TV Slovenije *Spašavanje slikovnih zapisa na starim magnetoskopskim trakama TV Slovenija* (114–121); Brane Šalomon članak *Prijedlog za početak osnivanja računalskih arhiva i dokumentacije slovenskoga tiska* (122–126); Branko Bubenik, rukovodilac INDOK centra HTV iz Zagreba *Digitalna televizijska arhiva* (127–133); članak *Magnetski diskovi – strojno čitljivo arhivsko gradivo* (137–143), zajednički je rad Marjana Pivke s Ekonomskog poslovnog fakulteta i Miroslava Novaka, arhivista Pokrajinskog arhiva Maribor.

Zajednički članak P.P. Klasinca i Vinka Kurenta, zaposlenog u Scandata d.o.o. Maribor *Prvi rezultati pokusa kompjutorskog prepoznavanja pisane gotice* (144–153), za nas je osobito zanimljiv, jer i mi posjedujemo obilje gradiva pisanog goticom. Uvodni dio članka bavi se poznatim činjenicama o različitim vrstama pisama i paleografiji – pomoćnoj povijesnoj znanosti koja se time bavi. Najveći broj dokumenata potječe iz srednjega vijeka i pisan je uglavnom na latinskom, a u proučavanju tekstova pomaže latinska paleografija. Kako bi pomogli i korisnicima gradiva pisanog goticom, angažirala su se neka mariborska poduzeća koristeći sve mogućnosti što ih pruža nova računalska tehnika. Tako se MIKRODATA i SCANDATA u suradnji s nizozemskom tvrtkom SATURN iz Den Haaga, već niz godina bave razvojem takve programske opreme, koja bi pomogla korisnicima u prepoznavanju i čitanju dokumenata pisanih goticom. U tom smislu ove su tvrtke odlučile blisko surađivati s mariborskim arhivskim stručnjacima, prije svega s Međunarodnim institutom arhivskih znanosti. S pomoću vektorske metode omogućeno je elektronsko čitanje i prepoznavanje gotice u rukopisima, a spajanje ovoga s podstavima elektronskog arhiviranja dokumenata i uspostavljanja zemljopisno-topografskog informacijskog sustava, stvoren je jedan multimedijски informacijski sustav.

Posljednji članak u ovom bloku je onaj Duše Krnel-Umek, iz Pokrajinskoga arhiva Koper, pod naslovom *Metodološka pitanja sređivanja i popisivanja arhivskoga gradiva* (154–159). U očekivanju izrade slovenskoga priručnika iz arhivistike te navodeći bogatu stranu i domaću literaturu kojom se koristila, autorica obrađuje najvažnije probleme s kojima se arhivski stručnjaci susreću pri sređivanju i popisivanju arhivskoga gradiva. To su prije svega pitanja provenijencije, zatim formiranje fondova i serija te određivanje koji će arhivi biti nadležni za čuvanje pojedine građe. Što se tiče samog popisivanja gradiva te pomagala, naglašena je i primjena međunarodnih standarda za arhivsko popisivanje ISAD(G). Ovi su standardi prevedeni i kod nas, pa uskoro očekujemo njihovo objavljivanje.

U dijelu časopisa IZ ARHIVSKE TEORIJE I PRAKSE četiri su referata. Prvi pod naslovom *Slovenski prilog povodom svjetske stote obljetnice filma* napisala je Alja Ljubić iz Slovenskog filmskog arhiva pri Arhivu Republike Slovenije. Tekst prikazuje inventar Ivana Nemanića *Filmovi Metoda i Milke Badjura 1926–1969*. O stanju arhivske teorije i prakse u Sloveniji i u svijetu piše P.P. Klasinc u članku *Razmišljanja o osnovama suvremene arhivske teorije i prakse*. Miroslav Novak iz Pokrajinskog arhiva Maribor upoznaje nas s uključivanjem ovoga arhiva u sustav slovenske akademske računalne mreže u članku *Uključivanje Pokrajinskog arhiva Maribor u "Arnes"*. Časopis je zaključen još jednim tekstom P.P. Klasinca pod naslovom *Crtice iz povijesti tvornice blagajni u Mariboru od godine 1901. i dalje*. Na osnovi arhivskoga gradiva što se čuva u mariborskom Arhivu autor iznosi podatke o ovoj tvornici, što ju je 9. studenoga 1901. osnovao Franc Schell, prijavivši bravarski obrt. Poduzeće je ostalo u vlasništvu obitelji Schell sve do 1932, kada je prešlo u druge ruke.

Nikolina Krtalić

Glasnik arhiva i Društva arhivskih radnika Bosne i Hercegovine, XXXII/1992–93.

Unatoč ratu i svakodnevnim stradanjima, Sarajevo, grad-žrtva i dalje živi punim životom velegrada i kulturnog središta jedne suverene, no ratom uništene države. Državni arhiv, kao i Društvo arhivskih radnika Bosne i Hercegovine očito, što dokazuje i ovaj novi broj Glasnika, i dalje u potpunosti obavljaju svoje djelatnosti i dapače, bore se za probitačnost ne samo svoje struke i ustanove, nego i svoje domovine. Većina članaka u ovom broju odnosi se, dakako, na specifične uvjete arhivske djelatnosti u Republici Bosni i Hercegovini, kao i na stradanja i spašavanje arhivske građe u ratu.